

โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง มนต์กาหลง ของหยก บุรพา¹

Supernatural Worldviews in Yok Burapa's Novel: Monkalong

วชิรา หงษ์บินโบก², สุภาพร คงศิริรัตน์³

Wachira Hongbinbok², Supaporn Kongsirira³

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** ของหยก บุรพา โลกทัศน์ที่พบในเรื่องมนต์กาหลง มี 3 ด้าน ได้แก่ โสยศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และศาสนา ซึ่งด้านโสยศาสตร์ มีโลกทัศน์ที่พบ 3 ประเภท คือ คาถาอาคม เครื่องรางของขลัง และฤกษ์ยาม คาถาอาคม สามารถปลุกเสก สิ่งของธรรมดาให้กลายเป็นของศักดิ์สิทธิ์ได้ เครื่องรางของขลัง ช่วยให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากอันตราย และฤกษ์ยาม มีความเชื่อว่าการประกอบพิธีกรรมจะราบรื่นหรือประสบผลสำเร็จได้ต้องทำในฤกษ์ยามที่ดี โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีโลกทัศน์ที่พบ 2 ประเภท คือ เทพ และร่างทรง โดยเชื่อว่า เทพสามารถช่วยดลบันดาลสิ่งที่ขอให้สำเร็จได้ ส่วนร่างทรง เชื่อว่า คนที่จะมาเป็นร่างทรงนั้น เทพจะเลือกจากบุคคลที่เคยมีความผูกพันกันมาในอดีต โลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนา พบโลกทัศน์ 2 ประเภท คือ กฎแห่งกรรม และบุญเพสันนิวาส ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมเชื่อว่าใครทำสิ่งใดย่อมได้รับสิ่งนั้นกลับคืน ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงหนีกรรมที่ตนก่อ ส่วนในด้านความเชื่อเรื่องบุญเพสันนิวาสเชื่อกันว่า คนที่เป็นคู่ครองกันได้ ในอดีตชาติต้องเคยเป็นคู่กันมาก่อน ในภพปัจจุบันจึงได้เกิดมาเป็นเนื้อคู่กันอีก

คำสำคัญ: โลกทัศน์เหนือธรรมชาติ, นวนิยายเหนือธรรมชาติ, มนต์กาหลง, หยก บุรพา

Abstract

This research article aims to study the supernatural worldviews in Yok Burapa's novel titled *Monkalong*. Three aspects of the supernatural worldview are found in the novel: superstition, sacred spirits and religion. For the worldview regarding superstition, three categories of worldview are found: mantras, talismans and auspicious

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย เรื่อง โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง มนต์กาหลง ของหยก บุรพา (This article is part of the B.A. thesis in Thai language titled "Supernatural Worldviews in Yok Burapa's Novel: Monkalong.")

²นิสิตปริญญาตรีสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Undergraduate student in Thai language, Faculty of Humanities, Naresuan University) Email: wachira2170@gmail.com

³รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร (Associate Professor, Department of Thai Language, Faculty of Humanities, Naresuan University) Email: supapornk@nu.ac.th

time. Mantras are able to turn ordinary items into sacred items. Talismans bring safety and prevent harms. Auspicious time brings success to ceremonies. For the worldview regarding sacred spirits, 2 categories of worldview are found: gods and mediums. Gods are believed to have the power to bestow success. Mediums are believed to be chosen by gods based on their past connections. For the worldview regarding religion, 2 categories of worldviews are found: the law of karma and the concept of soulmates. The law of karma dictates that what goes around comes around and that no one can escape his karma. The concept of soulmates projects that soulmates are predestined as they were connected in their past life and are destined to be together in the present life.

Keywords: Supernatural worldview, Supernatural novel, Monkalong, Yok Burapa

บทนำ

โลกทัศน์ หมายถึง “ทัศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคล เป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้โดยผ่านกระบวนการและระบบวิธีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีพื้นฐานอันหล่อหลอมมาจากวัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมที่บุคคลนั้นเติบโตมา อันได้แก่ ทัศนะ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทั้งของบุคคลและสังคมนั้น ๆ โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคน อีกทั้งยังเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์” (สุภาพร คงศิริรัตน์, 2557ก : 113) สอดคล้องกับ สุริวงค์ พงศ์ไพบุลย์ และคณะ, 2521: 13-14 (อ้างใน จรูญรัตน์ รัตนกร, 2535 : 2) ที่กล่าวถึง อิทธิพลของโลกทัศน์ที่มีต่อมนุษย์ว่า “โลกทัศน์เป็นผลมาจากค่านิยม ความเชื่อ ศาสนา อาชีพ และสภาพแวดล้อม” โลกทัศน์จึงมิได้มีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์และสังคมเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทต่อการประกอบสร้างวรรณกรรมด้วย เนื่องจากผู้แต่งวรรณกรรมนอกจากจะเป็นผู้สร้างวรรณกรรมแล้ว ยังเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ย่อมได้รับอิทธิพลของโลกทัศน์ในสังคมด้วย ดังที่จรูญรัตน์ รัตนกร (2535: 2) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างโลกทัศน์กับวรรณกรรมว่า “กวีหรือผู้เขียนวรรณกรรมได้แสดงความคิดเห็น หรือถ่ายทอดโลกทัศน์ของตนที่มีต่อสังคมออกมาในรูปแบบของวรรณกรรม ในทางกลับกันสังคมส่วนรวมก็มีโลกทัศน์ต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเช่นกัน”

สังคมไทยแม้จะเป็นสังคมพุทธแต่ก็ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังที่ไทเลอร์ (อ้างในสุดาพร หงษ์นคร, 2539: 326) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับพิธีกรรมและอำนาจเหนือธรรมชาติว่า “ศาสนา คือการบวงสรวงบูชาหรือสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างมนุษย์กับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ซึ่งมนุษย์เชื่อว่า สามารถควบคุม หรือมีอิทธิพลเหนือวิถีทางธรรมชาติและวิถีชีวิตของมนุษย์” สอดคล้องกับกึ่งแก้ว อุตถากร (อ้างใน สุดาพร หงษ์นคร, 2539: 110) ได้กล่าวเกี่ยวกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติ ความว่า “มนุษย์ต้องการที่จะหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งลึกลับเหนือธรรมชาติและการดำรงอยู่ของคนที่ ซึ่งการหาคำตอบเกี่ยวกับสิ่งลึกลับนั้น ต้องอาศัยความศรัทธาและอารมณ์เป็นพื้นฐาน มากกว่าที่จะเป็นเหตุผลหรือวิทยาศาสตร์ เพราะมนุษย์จะวิงวอนขอ

ความช่วยเหลือต่อสิ่งที่ตนเชื่อว่าช่วยได้ และเชื่อว่าสิ่งที่นับถือนั้นสามารถแสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ช่วยตน” โลกทัศน์เหนือธรรมชาติ จึงเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาช้านานโดยสอดแทรกผสมผสานอยู่กับศาสนา (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม, 2527: 8) และมีการสืบทอดต่อ ๆ กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งจากคำบอกเล่าของบรรพบุรุษ สภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งหลอมหลอมรวมเป็นโลกทัศน์ของคนในสังคมไทย

นวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** ของหยก บุรพา เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งเร้นลับตลอดจนพิธีกรรม เป็นเรื่องราวของเทพที่สถิตอยู่ที่ต้นกาหลง ต้องการที่จะช่วยเหลือเจ้าอาวาสวัดเพื่อสร้างโบสถ์และช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก โดยผ่านร่างทรงที่เป็นสื่อกลาง แล้วบอกให้ชาวบ้านที่เดือดร้อนให้ทำสิ่งต่าง ๆ จนหลุดพ้นจากความทุกข์ ความศักดิ์สิทธิ์ของเทพกาหลงทำให้คนหลังไหลเข้ามาวัดเป็นจำนวนมาก ทำให้เจ้าอาวาสวัดสามารถสร้างโบสถ์หลังใหม่สำเร็จ และวัดได้รับการพัฒนา รวมทั้งประชาชนที่ตกทุกข์ได้ยากได้รับการแก้ไขให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งหยก บุรพา ได้เขียนขึ้นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้ประสบ (หยก บุรพา, 2556 : คำนำ) ทั้งนี้เพราะหยก บุรพามีความเชื่อว่า “หากจะเขียนเรื่องอะไรหรือตัวละครอะไรต้องรู้จักตัวละครตัวนั้นจริง ๆ อันนี้จะทำให้บทประพันธ์แนบเนียนขึ้น คนอ่านไม่ปฏิเสธ” (สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, 2547) ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น การศึกษาโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** นอกจากจะทำให้เห็นโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้แล้ว ยังจะทำให้เห็นว่าสังคมไทยมีโลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างไร ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมทุกเล่มย่อมมีโลกทัศน์ของผู้เขียนและของสังคมสอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมนั้นไม่ว่าผู้เขียนจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม (วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2544: 78)

ทบทวนวรรณกรรม

ในการทบทวนวรรณกรรมนี้จะมุ่งเน้นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา รายละเอียดดังนี้ สุภาพร วิสารทวงศ์ (2529) ศึกษา **วรรณกรรมไทยเฝ้าจากตำบลผาซำน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา** ใน 3 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ของชาวไทยเฝ้าที่มีต่อธรรมชาติ โลกทัศน์ของชาวไทยเฝ้าที่มีต่อสิ่งที่เหนือธรรมชาติและโลกทัศน์ของชาวไทยเฝ้าที่มีต่อคติทางศาสนา ผลการศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทยเฝ้าที่มีต่อธรรมชาติพบว่าชาวไทยเฝ้ามีความผูกพันกับธรรมชาติมาก การดำรงชีวิตต้องพึ่งพาอาศัยป่าเขา จึงเชื่อว่าธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับผีหรือวิญญาณ ทุกหนแห่งจะมีผีหรือวิญญาณสิงอยู่ เช่น ต้นไม้จะมีผีต้นไม้ ในแม่น้ำลำธารจะมีผีแม่น้ำ บนพื้นดินจะมีผีธรณี หากทำดีผีจะให้โชคลาภ ถ้าทำไม่ดีผีจะลงโทษให้เจ็บป่วย ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งที่เหนือธรรมชาติ พบว่าชาวไทยเฝ้านับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผีปิศาจ และดวงวิญญาณตั้งแต่เกิดจนตาย โดยเชื่อว่า บนสวรรค์มีเทวดาหรือผีฟ้าหลายองค์ มีการนับถือผีบรรพบุรุษ และคิดว่าผีมีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ ชาวไทยเฝ้าจึงมีหมอผีไว้เป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างมนุษย์กับผี และหมอผีจะได้รับการยกย่องในสังคม นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อเรื่องคุณไสย กล่าวคือ ชายชาวไทยเฝ้าที่สามารถใช้คาถาอาคมปราบภูตผี สัตว์ร้าย หรือล่องหนหายตัวได้นั้น มักจะได้รับการยกย่องว่า เป็นผู้ที่เก่งกล้าสามารถ ผลการศึกษาโลกทัศน์ที่มีต่อ

คติทางศาสนา พบว่า ชาวไทยเฝ้ายังมีความเชื่อเรื่องภพ-ชาติว่ามีจริง และเชื่อกันว่า ในภพนี้หากใครสร้างกรรมหรือติดหนี้สินกับผู้อื่นไว้ ในภพหน้าเขาก็ต้องชดใช้กรรมและหนี้สินที่สร้างไว้ ส่วนความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ชาวไทยเฝ้าเชื่อว่า กรรมอาจส่งผลให้แก่ผู้กระทำในชาตินี้ได้ อีกทั้งเชื่อว่า สวรรค์มีจริง ใครที่ทำความดีมีบุญบารมีมากจะมีโอกาสได้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ ส่วนความเชื่อเรื่องพรหมลิขิตนั้น ชาวไทยเฝ้าได้ผูกโยงไปกับความเชื่อเรื่องเวรกรรมและบุพเพสันนิวาสผสมผสานกัน

นิตยา ภักดีบัณฑิต (2532) ศึกษาเรื่อง **ผญาภาษิต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์** ผลการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติพบว่า ชาวอีสานยังคงเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติใน 3 ลักษณะ คือ โลกทัศน์ที่มีต่อผีสงเทวดา โดยเชื่อว่า การที่ผีสงเทวดาจะให้คุณให้โทษนั้น ขึ้นอยู่กับการกระทำของมนุษย์เป็นสำคัญ อีกทั้งยังเชื่อว่าตามต้นไม้ใหญ่ ป่าเขา แหล่งน้ำ ย่อมมีผู้รักษาดูแล ซึ่งอาจเป็นผีหรือเทวดาก็ได้ ส่วนโลกทัศน์ต่อไสยศาสตร์ ชาวอีสานมีความเชื่อว่า การใช้คาถาอาคมสำหรับการกระทำบางสิ่งบางอย่างนั้นมีทั้งให้คุณและให้โทษ ส่วนโลกทัศน์ต่อคติความเชื่อทางศาสนาในสังคมอีสานมีสองระดับ คือ ระดับโลกียะ และระดับโลกุตระ กล่าวคือ คนอีสานส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาในระดับโลกียะ คือ เชื่อเรื่องกรรม ชาติภพ การเวียนว่ายตายเกิด นรกสวรรค์ และบาปบุญ ซึ่งคำสอนเหล่านี้จะทำให้ผู้ปฏิบัติประสบความสำเร็จและดำรงชีวิตอยู่บนโลกได้อย่างราบรื่น ส่วนพุทธศาสนาระดับโลกุตระนั้น เป็นการมุ่งพิจารณาสภาพธรรม เพื่อน้อมนำไปสู่ความหลุดพ้นคือการเข้าสู่นิพพาน

จรรยารัตน์ รัตนาร (2535) ศึกษา **โลกทัศน์ชาวอีสานจากวรรณกรรมคำสอน** ผลการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์ชาวอีสานที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏในวรรณกรรมคำสอนมี 3 ลักษณะ คือ โลกทัศน์ที่มีต่อภูตผี วิญญาณและเทวดา ชาวอีสานเชื่อว่า แถน เป็นผีที่อิ่งใหญ่กว่าผีทั้งหลายและเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยปกป้องรักษาคุ้มครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุข เมื่อชาวอีสานมีงานหรือพิธีสำคัญในบ้านเรือน จะต้องบอกกล่าวคำหรือผีเรือน นอกจากนี้ชาวอีสานยังมีความเชื่อเรื่องผีตาแถงซึ่งเป็นผีที่รักษาข้าวกล้าในนาให้อุดมสมบูรณ์ โลกทัศน์ที่มีต่อเรื่องไสยศาสตร์ ชาวอีสานเชื่อว่า เวทมนตร์คาถาสามารถช่วยรักษาโรค ป้องกันศัตรูมิให้ทำร้ายได้ และการกระทำกิจกรรมหรือประกอบพิธีกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ชาวอีสานจะเลือกทำในฤกษ์ยามที่เหมาะสม ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อคติทางพระพุทธศาสนา ชาวอีสานเชื่อว่า บุคคลที่เป็นคู่ครองกันนั้นเป็นเพราะบุพเพสันนิวาส อีกทั้งยังมีความเชื่อเกี่ยวกับกฎไตรลักษณ์ว่า สังขารร่างกายย่อมเสื่อมไปไม่คงอยู่ถาวร และเชื่อเกี่ยวกับนรกสวรรค์ว่า ผู้ที่ทำบุญกุศลจะได้ไปสวรรค์ ผู้ที่ทำความบาปจะตกนรก ส่วนกรรมนั้นจะส่งผลไปยังชาติอื่นด้วย

สง่า พัฒนาะชีวะพล (2538) ศึกษา **เจ้าพ่อพญาแล : ความเชื่อและพิธีกรรม** ผลการศึกษาพบว่า ชาวชัยภูมิมิมีความเชื่อต่อเจ้าพ่อพญาแล 3 ประการ คือความเชื่อเกี่ยวกับผี วิญญาณ เทวดา ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อในศาสนาพราหมณ์ ซึ่งทั้งสามอย่างนี้ผสมผสานกันอยู่ในลักษณะศาสนาแบบชาวบ้าน คนในชัยภูมิจะมีความเชื่อและศรัทธาต่อเจ้าพ่อพญาแลว่า เป็นผีที่มีอำนาจสูงสุด มีความเป็นอมตะ มีฐานะเทียบเท่ากับเทพชั้นสูง ที่คอยปกครองดูแลบ้านเมืองชัยภูมิให้สงบเรียบร้อย ดวงวิญญาณของท่านจะมาเข้าฝันเพื่อบอกเรื่องดีและเรื่องร้ายให้แก่คนชัยภูมิ นอกจากนี้ ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุมงคลของเจ้าพ่อพญาแลว่า สามารถช่วยให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวงได้

สุภาพร คงศิริรัตน์ (2557ข) ศึกษา **โลกทัศน์ของคนลาวจากภาษิต** ผลการศึกษาโลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนา พบว่า คนลาวเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ไม่มีใครที่จะหนีกรรมที่ตนก่อได้ อีกทั้งยังเชื่อว่า ความดีแม้จะเป็นสิ่งที่ทำยาก แต่ก็ต้องทำ ไม่ว่าจะยากลำบากเพียงใดก็ตาม เพราะหากปราศจากความดีก็ไม่สามารถที่จะดำรงอยู่ได้อย่างปกติสุข ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงเป็นแกนหลักสำคัญที่ทำให้สังคมลาวเป็นปกติสุข ส่วนโลกทัศน์ที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้น คนลาวมีความเชื่อว่าทุกสรรพสิ่งย่อมมีผีและเทวดาสงสถิตอยู่ ไม่ว่าจะเป็นต้นไม้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นอย่างบ้านเรือน ความเชื่อเรื่องผีหรือเทวดานี้มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของคนลาว โดยคนลาวเชื่อว่า หากทำดี ผีและเทวดาย่อมให้ความคุ้มครอง แต่หากทำชั่วนอกจากจะไม่คุ้มครองแล้วยังพาลซ้ำเติมด้วย คนลาวจึงให้ความเคารพนับถือและเกรงกลัวผีและเทวดา

อรรถพร ทองบรรเทิง และสุภาพร คงศิริรัตน์ (2561) วิเคราะห์**โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในองค์ประกอบของนวนิยาย เรื่องพรายพรหม ของรอมแพง** ได้เสนอผลว่า นวนิยายเรื่อง**พรายพรหม** ปรากฏโลกทัศน์เหนือธรรมชาติ 6 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับกรรม โดยเชื่อว่า กรรมใดใครก่อ กรรมนั้นย่อมสนองผู้กระทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรรมชั่วจะสนองผลอย่างรวดเร็ว ยกเว้นแต่จะได้รับการอโหสิกรรมจากเจ้ากรรมนายเวร โลกทัศน์เกี่ยวกับวิญญาณ พบความเชื่อว่า วิญญาณกับร่างกายของมนุษย์จะอยู่ร่วมกันโดยมีสายใยยึดโยงระหว่างร่างกับวิญญาณเข้าไว้ด้วยกัน เมื่อตายแล้วสายใยนี้จะขาด ทำให้วิญญาณหลุดพ้นจากร่าง ส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับมิติแห่งกาลเวลา มีความเชื่อว่า มิติเวลาของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ล้วนมีความสัมพันธ์และไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ ผลจากกรรมของอดีตจะส่งผลมาถึงปัจจุบัน และกรรมของปัจจุบันก็จะส่งผลถึงอนาคต ส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด รอมแพง ได้ทำให้เห็นว่า ทุกชีวิตย่อมมีการเวียนว่ายตายเกิดเพื่อมาชดใช้กรรม แก่กันทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว ส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับลักษณะของผู้มีบารมีจากการปฏิบัติธรรมนั้น สะท้อนจากลักษณะตัวละครในเรื่อง คือ พระภิกษุเงิน ซึ่งทุกครั้งทีปรากฏกายจะมีแสงสีทองส่องสว่างออกมา แสดงให้เห็นฤทธานุภาพอันแรงกล้าและบ่งบอกว่าตัวละครตัวนี้เป็นผู้มีบุญบารมีสูง ในด้านโลกทัศน์เกี่ยวกับความฝัน พบว่าหากฝันว่าบรรพบุรุษมาขอยู้อยู่ด้วย เป็นฝันบอกเหตุว่าจะได้ลูก และหากฝันเกี่ยวกับเรื่องราวในอดีตชาติ เป็นความฝันที่เกิดจากสัญญา (รู้ หมาย จำได้) ที่ติดตัวมาจากอดีต

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาลหลง** ของหยก บุรพา

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะโลกทัศน์เหนือธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาลหลง** ของหยก บุรพา ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 1 ของสำนักพิมพ์แสงดาว พ.ศ. 2556

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาลหลง** ของหยก บุรพา อาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติของนิตยา ภักดีบัณฑิต (2532: 155) ความว่า

โลกทัศน์เหนือธรรมชาติ หมายถึง “สิ่งที่อยู่เหนือเหตุผล ที่มนุษย์เชื่อว่ามียุจริง ส่วนใหญ่เป็นอิทธิพลทางความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของคน” การศึกษาในครั้งนี้ได้อาศัยกรอบของโลกทัศน์เป็นแนวทางในการศึกษาและแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ หมายถึง ทักษะ ความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่เป็นอำนาจลึกลับอยู่เหนือธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ธรรมดาไม่สามารถจะต่อสู้ด้านทานได้โดยลำพัง” (ประจักษ์ ปรากฏพิทยากร, 2519: 151) ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์หรือศาสนาชาวบ้าน ประกอบด้วย

1.1 คาถาอาคม หมายถึง คำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้เสกเป่าให้มีพลัง

1.2 เครื่องรางของขลัง หมายถึง สิ่งของที่เชื่อว่าสามารถป้องกันอันตราย ปกป้องคุ้มครองเมื่อมีภัย

1.3 ฤกษ์ยาม หมายถึง การกำหนดเวลา เพื่อความเป็นสิริมงคล หรือเพื่อให้เกิดผลสำเร็จ

2. โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์มีความเชื่อ ศรัทธา และเลื่อมใส โดยเชื่อว่าเป็นสิ่งที่มีพลังอำนาจ สามารถลดบันดาลให้สิ่งที่อธิษฐานขอพรประสบผลสำเร็จ ได้แก่

2.1 เทพ หมายถึง ผู้มีกายทิพย์ มีอิทธิฤทธิ์ สามารถลดบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นได้

2.2 ร่างทรง หมายถึง คนที่ถูกเลือกให้เป็นสื่อกลางระหว่างคนกับสิ่งเร้นลับเหนือธรรมชาติ

3. โลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนา หมายถึง ความเชื่อ ความศรัทธาของมนุษย์ที่มีต่อศาสนา ได้แก่

3.1 กฎแห่งกรรม หมายถึง ผลของการกระทำ กล่าวคือ ทำสิ่งใดย่อมได้รับสิ่งนั้นกลับคืน

3.2 บุญเพสันนิวาส หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับคู่ครองโดยเชื่อว่า หากเป็นเป็นเนื้อคู่กันแล้วก็จะได้ครองคู่กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยได้ดำเนินตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

สำรวจ รวบรวมข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติ

2. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

อ่านนวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** อย่างละเอียด จากนั้นคัดเลือกข้อความที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติ และวิเคราะห์เนื้อหาด้านโลกทัศน์เหนือธรรมชาติ ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3. ขั้นนำเสนอผลการศึกษา

นำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะของการพรรณานวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** จำแนกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และศาสนา มีรายละเอียดดังนี้

โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์

โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ในนวนิยายเรื่องนี้ปรากฏโลกทัศน์เกี่ยวกับคาถาอาคม เครื่องรางของขลัง และฤกษ์ยาม รายละเอียดดังนี้

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับคาถาอาคม

คาถาอาคม เป็นถ้อยคำศักดิ์สิทธิ์ที่มีความขลัง หรือเวทมนตร์ที่ใช้ในการเสกเป่าให้เกิดความขลังความศักดิ์สิทธิ์ ความเจริญและประสบผลสำเร็จ ในนวนิยายเรื่องนี้ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับคาถาอาคมว่า มีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถปลุกเสก ทำให้สลากกินแบ่งรัฐบาลขายดีหรือถูกรางวัลได้ อีกทั้งการปลุกเสกยังช่วยเสริมโชคกลางให้แก่ผู้ที่มาซื้อด้วย ดังตอนที่ แม่สาหร่ายนำสลากกินแบ่งรัฐบาลไปให้หลวงพ่อบริ่งทำการปลุกเสก เนื่องจากแม่กาหลง (ซึ่งเป็นเทพที่คอยช่วยเหลือเจ้าอวาสวัดดอนอึกาให้สร้างโบสถ์หลังใหม่ได้สำเร็จและเป็นเทพที่คอยช่วยเหลือชาวบ้านที่ตกทุกข์ได้ยาก) ได้ไปเข้าฝันแม่สาหร่ายให้มาช่วยเหลือวัดดอนอึกา โดยสัญญาว่าหากแม่สาหร่ายเต็มใจจะช่วยให้ไปซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลแล้วนำมาให้หลวงพ่อบริ่งปลุกเสกและให้ขายตามราคาท้องตลาด เมื่อได้เงินทุนคืนก็ให้นำกำไรเข้าวัด หลังจากให้หลวงพ่อบริ่งได้ทำการปลุกเสก ก็มีคนถูกรางวัล ดังความว่า

“จะนำล็อตเตอรี่มาให้ท่านเสกนะเจ้าคะ...” ...หลวงพ่อบริ่งสำรวมจิตให้มันคง พลังตั้งอธิษฐานจิตขอบาร์มี “หลวงพ่อใหญ่” องค์พระประธานให้ประสิทธิ์โชคกลางแก่ผู้ที่ซื้อล็อตเตอรี่ในถาดนี้ จากนั้นจึงพนมมือว่าคาถา महाลาบงบทที่จำได้จบแล้วใช้น้ำมันดินบาตรหน้าองค์พระประธานพรมบนกองล็อตเตอรี่พอเป็นพิธี

(หยก บุรพา, 2556: 127, 129-130)

ผลการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลงวดนั้นทำเอาภูฏีแทบล้มทลาย เลขท้ายสามตัวรางวัลที่หนึ่ง ได้แก่ 874 แล้วสองตัวล่างยังออก 48 แถมเข้าไปอีกเสียงตบมือตื้นตื้นยังมีทั้งภูฏีสาหร่ายกระมิดกระเมี้ยนปล้นล็อตเตอรี่กันถาดที่ซื้อไว้เองมาตรวจ “ว้าย” กร๊อออกมา “ฉันทูกรางวัลที่สองอีกคู่... โอ้ย...”

(หยก บุรพา, 2556: 148)

ไอ้หนุ่มที่ขยันขันแข็งแต่ทางบ้านขัดสนจนยากก็แวะมาราบรานเมื่อเย็นนี้เองว่า ได้เงินงวดที่แล้วจากล็อตเตอรี่ที่ซื้อในวัดคู่หนึ่ง ก็พอที่จะจัดเจียดให้พ่อแก่แม่เฒ่าไว้ครองรังแล้วมีเหลือพอซื้อहारणมอเตอร์ไซค์มือสองคันหนึ่ง

(หยก บุรพา, 2556: 165-166)

นอกจากคาถาอาคมจะช่วยปลุกเสกสิ่งของทำให้เจ้าของมีความเจริญรุ่งเรืองแล้ว คาถาอาคมยังช่วยให้เกิดความเป็นสิริมงคล แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากตอนที่หลวงพ่อบริ่งได้บอกให้ชายหนุ่มนำมอเตอร์ไซค์ที่ซื้อจากเงินรางวัลสลากกินแบ่งรัฐบาลมาเจิมที่วัดก่อน ความว่า

“ซื้อรถแล้วขี่มาวัดก่อนนะข้าจะเจิมให้” หลวงพ่อพูดจบก็รับ“พลิก
ตำรา”หาคาถาเสกแบ่งวุ้นอยู่พักใหญ่กว่าจะเจอแล้วก็ฉีกคิดขึ้นมาได้ว่า
ดีเหมือนกัน เพราะคงจะต้องมีรายอื่นๆ มาขอให้เจิมอีกเป็นแน่”

(หยก บุรพา, 2556: 166)

นวนิยายเรื่องนี้ยังสะท้อนความศักดิ์สิทธิ์ของคาถาอาคมว่า สามารถเรียกสิ่งที่อยู่ห่างไกล
ให้เข้ามาใกล้ได้ ดังความตอนที่อาจารย์เคลิ้มสนทนากับหลวงพ่อเปรื่อง เรื่องความสามารถของ
หมอบุญเพ็ง ความว่า

“เก่งมากเระหมอบุญเพ็งคนนี้นะ” “เป็นเยี่ยมยอดเชี่ยวชาญละขอรับ วิเศษทาง
คาถาอาคม” อาจารย์เคลิ้มเล่าฉอด ๆ ทำทางกระซุ่มกระซวยขึ้นผิดตา
“ขนาดว่านั่งเสกเชือกอยู่ได้ริมริมทุ่งนีนะ อีกไม่กี่อึดใจเท่านั้นขอรับ
ควายชาวบ้านที่ปล่อยเล็มหญ้าเอื้องฟางอยู่อีกฟากทุ่งลึบ ๆ เดินด้อย ๆ
ข้ามทุ่งมาจับปลายเชือกเสกเองเลยละ จับแน่นไม่ยอมคายเลยขอรับ
ผมเห็นกับตาตนเอง แทบจะก้มลงกราบดิน”

(หยก บุรพา, 2556: 170)

2. โลกทัศน์เกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง

นวนิยายเรื่องนี้ปรากฏโลกทัศน์เกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ของเครื่องรางของขลัง 2 ประการ
ประการแรก คือ เครื่องรางของขลังสามารถคุ้มครองป้องกันผู้ที่ครอบครองให้ปลอดภัย เช่น ผ้ายันต์
สามารถคุ้มครองผู้เป็นเจ้าของให้แคล้วคลาดปลอดภัย มีความสุขความเจริญ ดังความตอนที่
มีชาวบ้านแห่กันมาวัด เพื่อขอของดีจากหลวงพ่อเปรื่อง ความว่า

“อยากได้ของดี” ตีซ้ำสคนึงสอด้ขึ้น “...ต้องการของดี” เอาไปบูชาเป็น
สิริมงคลคุ้มครองป้องกันตัวและอำนาจโชคลาภ ฯลฯ

(หยก บุรพา, 2556: 91, 94)

“พຽຽນີ້ບ່າຍໂມງตรงพวกผมทั้งกลุ่มนี้จะไปทางสนุกเกอร์ เดิมพันที่จังหวัด
ศรีบ ก็เลยอยากได้ของดีจากท่านไปอำนาจโชค จะเป็นเครื่องรางของขลัง
หรือคาถาอาคมก็ดีเหมือนกันครับ”

(หยก บุรพา, 2556: 109)

“...ทุกวันนี้คนมันก็มารุมขอขานหมากชะจนฉันเคียวไม่ทันอยู่แล้ว ถ้ามัน
จ้งปากฉันได้ก็จงทำ”

(หยก บุรพา, 2556: 80)

ประการที่สอง เป็นความเชื่อว่า เครื่องรางของขลังเป็นของสูง จึงต้องเก็บไว้ในที่สูง หรือ
ในที่ที่เหมาะสมที่ควร ห้ามเก็บไว้ในที่ต่ำหรือที่ที่คนสามารถเดินข้ามได้ เพราะจะทำให้ของนั้นขาด
ความศักดิ์สิทธิ์ ดังความว่า

“วัตถุที่ได้รับแจกจากหลวงพ่อเปรี๊ยะไปนี้เป็นของสูงนะ แม้จะสร้างเป็น
ท่านปลัดก็อย่าได้ใส่ไว้ในกระเป๋ากางเกงหรือวางไว้ที่ต่ำที่จะถูกเหยียบย่ำหรือ
ก้าวข้าม” “สำหรับญาติโยมฝ่ายหญิง ถ้าไม่มีกระเป๋าก็เสื้อชั้นนอก จะเชิญ
ท่านติดตัวไปโดยใส่ไว้ในกระเป๋าลึก ที่เสียบอกเสื้อชั้นในก็ได้ ถักร้อยห้อยคอ
ก็ได้ หรือทำผ้าใส่ทำถุงจิว ๆ ใส่แล้วใช้เข็มกลัดหนีบติดด้านในของเสื้อ
ก็ได้เหมือนกัน” “ที่ตัวท่านปลัดนะโยม คงจะสังเกตเห็นว่ามีรอยจารอักขระ
เอาไว้เป็นแถว ๆ นั่นละคือคาถาศักดิ์สิทธิ์ ถ้าเลี่ยมทองหรือว่าอัครออบ
พลาสติกปิดจนมืดแล้วความศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในตัวท่านปลัดก็จะออกมาช่วย
ไม่ได้ หากจะเลี่ยมก็ขอให้เปิดด้านหัวไว้ เลี่ยมแต่ส่วนโคนเท่านั้นแล้วก็ติด
ห่วงแขวนกับสร้อยคอ หรือว่าขัดสนจนยากนัก ก็ร้อยกับเชือกว่าดคล้องคอ
ก็ได้ ความศักดิ์สิทธิ์ขึ้นอยู่กับความศรัทธาของบรรดาญาติโยม ... อ้อ...ขอเตือน
อีกอย่างหนึ่งสำหรับผู้หญิง เวลาผลัดเปลี่ยนผ้านุ่งผ้าถุงนะ อย่าสวมลงไป
ทางหัวนะจะบอกให้ ถ้าจะสวมต้องเชิญท่านออกก่อน เอาผ้านุ่งหรือกางเกง
ข้ามทับท่านไม่ได้ ท่านจะไม่อยู่ด้วย อาจะหายไปโดยไม่มีร่องรอย”

(หยก บุรพา, 2556: 269-270)

หากเก็บรักษาไว้ในที่ที่เหมาะสมแล้ว แม้จะไม่ได้พกติดตัว เครื่องรางของขลังก็สามารถ
คุ้มครองป้องกันเจ้าของผู้ครอบครองได้ ดังตอนที่ผู้หญิงคนหนึ่งถามหมอบุญเพ็ง ความว่า
“ถ้าไม่อยู่เชิญติดตัวไปจะได้ไหมจะ พ่อหมอ?” สาวใหญ่นางหนึ่งถามทันควัน
“ฉันทกลัวจะหาย” “ได้...บูชาไว้ที่บ้านก็เหมือนกัน จะออกจากบ้านไป
ค้าขายหรือว่าไปติดต่อการงานอะไร หรือจะเดินทางไกล ก็ตั้งจิตอธิษฐาน
ขอबारมีท่านเกือกกุลให้มีโชคชัย”

(หยก บุรพา, 2556: 270)

นอกจากนี้ยังปรากฏความเชื่อว่า ห้ามแสดงการลบหลู่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มิฉะนั้นจะต้องมี
อันเป็นไป เช่น มีหนุ่มคนหนึ่งแสดงอาการลบหลู่ ทำให้ตัวเองต้องประสบกับภยันตรายที่ไม่พึง
ประสงค์ทันทีทันใด ดังความว่า

“ศักดิ์สิทธิ์ยังงั้นเชียวหรอ?” หนุ่มในตลาดร้องเฝ้า ก้มลงมอง ‘ท่านปลัด’
ในฝ่ามือของตัวเอง “ใช่! ท่านถือเรื่องนี้มากเพราะท่านเป็นนางฟ้า เป็นเทพอัปสร”
“งั้นก็อธิษฐานให้มาเจอได้นะซี...อยากเห็นเหมือนกันว่าสวยแค่ไหน”
“ไม่ทันขาดคำไอ้หนุ่มตลาดก็ตาเหลือกค้าง สองมือหงิกงอแล้ว
สิ้นระริกจนไหวไปทั้งตัว”

(หยก บุรพา, 2556: 270)

3. โลกทัศน์เกี่ยวกับฤกษ์ยาม

ฤกษ์ยาม หมายถึง การกำหนดเวลาเพื่อความเป็นสิริมงคล ให้เกิดผลสำเร็จ หากทำตาม
เวลาที่กำหนดแล้ว ก็มักจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจ

นวนิยายเรื่อง **มนต์กาหลง** แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ในเรื่องฤกษ์ยามเกี่ยวกับการหาฤกษ์

ดีในการประกอบพิธีกรรม ดังตอนที่หมอบุญเพิ่งต้องการตัดต้นกาหลงที่สวนหลังบ้านของคุณนาย ลำเจียก เพื่อนำมาทำเป็นเครื่องรางของขลัง ก็ต้องตรวจดูฤกษ์ยามเพื่อให้พิธีกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น ดังความว่า

...หมอบุญเพิ่งล้วงย่ามหยิบหนังสือเก่าคร่ำเล็มหนึ่งออกมาเปิดหาวันฤกษ์งามยามเหมาะเตรียมไว้สำหรับประกอบพิธี... “พรุ่งนี้เหมาะครับ เป็นวันธงชัย ฤกษ์ดีตั้งแต่ 10.47 ถึง 13.13 นาฬิกาเลยครับ ดาวจันทร์ยกข้ามราศี พรุ่งนี้ด้วย เหมาะสำหรับประกอบพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ครับท่าน”

(หยก บุรพา, 2556: 179)

นอกจากนี้ นวนิยายเรื่อง**มนต์กาหลง** ยังสะท้อนว่า ฤกษ์ ยามในการสร้างวัตถุเครื่องรางของขลังนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง จำเป็นต้องมีการตรวจหาฤกษ์ดี วันเวลาที่เหมาะสม เห็นได้จากตอนที่หมอบุญเพิ่งได้ทำพิธีกรรมตัดต้นกาหลงสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีแล้ว จากนั้นได้ทำการตรวจดูฤกษ์ยามสำหรับการทำพิธีกรรมปลุกเสกเครื่องรางของขลัง ดังความว่า

“ผมว่าพรุ่งนี้ได้ละก็เหมาะ เพราะฤกษ์ดี ผมตรวจแล้วเหมาะแก่การสร้างวัตถุเครื่องรางของขลัง”

(หยก บุรพา, 2556: 199)

โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์

โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับเทพ และโลกทัศน์เกี่ยวกับบ่วงทรง รายละเอียดดังนี้

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับเทพ

พบใน 2 ลักษณะ ลักษณะแรก ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับความเก่งกล้าสามารถของเทพ โดยเชื่อว่าเทพแต่ละองค์จะมีความเก่งกล้าสามารถในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน หากต้องการขอให้เทพช่วยเหลือในเรื่องใด ต้องไปขอกับเทพที่มีความสามารถเฉพาะด้านนั้น ๆ ดังความตอนที่หมอบุญเพิ่งได้กล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ของเทพแต่ละองค์ว่า

“เทพแต่ละองค์ไม่เหมือนกันครับ”

หมอบุญเพิ่งพูดเคร่งขรึม “เทพบางองค์ก็โปรดทางให้โชคบอกลาภ เทพบางองค์ก็ชมเรื่องบารบโรคภัยไข้เจ็บและอาการเจ็บไข้ได้ป่วยที่หาสมุญฐานไม่พบ แต่ก็มีเทพบางองค์ที่บารมีแก่กล้าสามารถดลบันดาลให้สำเร็จผลหลายด้านหลายประการครับ”

(หยก บุรพา, 2556: 193)

ลักษณะที่สอง คือ โลกทัศน์เกี่ยวกับอิทธิฤทธิ์ของเทพ โดยมีความเชื่อว่า เทพมีอิทธิฤทธิ์สามารถดลบันดาลให้สมหวังในสิ่งที่ร้องขอได้ ดังบทสนทนาของตัวละครในเรื่องคือ กำไลกับเพชรที่พูดถึงความปรารถนาของหลวงพ่อบริเวณที่ต้องการจะสร้างโบสถ์ให้สำเร็จ ความว่า

...เทพอะไรกันที่ที่มาดลใจหลวงพ่อนะ?” กำไลฉงนนัก

“ชื่อแก้วอัมพรทิพย์ สถิตอยู่ที่ต้นกาหลงใหญ่ในป่าลึกทางชายแดน หลวงพ่อบ้านเรียกสั้น ๆ ว่า แม่กาหลง” “แล้วทำไมเทพองค์นี้ถึงเจาะจงมาดลใจ

หลวงพ่ของเราละ” “อ้อ ท่านมีพุทธรูปนะซี ท่านรู้ว่าหลวงพ่อยากจะทำสร้างโบสถ์ใหม่แต่ติดขัดปัจจัย ท่านก็เลยจะช่วยโดยทำให้ หลวงพ่อดังดังทางบอกใบ้ห่วย ผู้คนทุกสารทิศจะได้มาขอ พอลูกก็เอาเงินมาถวายช่วยสมทบสร้างโบสถ์”

(หยก นูรพา, 2556: 47)

ทั้งนี้สิ่งที่จะช่วยทำให้ความปรารถนานั้นสัมฤทธิ์ผลได้ มิได้อาศัยเพียงอิทธิฤทธิ์ของเทพเพียงอย่างเดียว แต่บุคคลที่ขอให้เทพช่วยต้องเป็นคนดี มีศีลธรรมด้วย ดังบทสนทนาของกำไลกับเพชรซึ่งเป็นคู่รักกัน แต่ถูกพ่อของกำไลกีดกันเพราะเพชรมีฐานะต่ำกว่า จึงต้องการให้เทพกาหลงมาช่วยให้ตนสมหวัง ความว่า

“แม่กาหลงคงศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นะพี่เพชร”

“แน่ละ เพราะท่านเป็นเทพนี่ เท่าที่รู้มาบ้าง ท่านสามารถช่วยได้ถ้าใครเป็นคนดีมีศีลธรรม แต่คงทุกข์ได้ยาก เจ็บป่วย หรือว่ามีอุปสรรคขัดข้องต่าง ๆ ในชีวิต... “ฉันอยากมีโอกาสได้พบได้เฝ้าแม่กาหลงเหลือเกิน” “จะขอโชคจากท่านหรือจ๊ะ” “เงินทองของนอกกายฉันไม่ต้องการหรอก” “แล้วคิดจะขออะไรจากท่านละ” “อยากจะขอให้ท่านช่วย...ดลบันดาลให้ความรักของเราสมหวังนะซีจ๊ะพี่”

(หยก นูรพา, 2556: 47)

ความศักดิ์สิทธิ์ของเทพ นอกจากจะช่วยดลบันดาลให้เกิดสิ่งต่าง ๆ ได้แล้ว สถานที่เทพสิงสถิตอยู่ เช่น ต้นไม้ก็จะกลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปด้วย มนุษย์จึงห้ามลบหลู่ดูหมิ่นหรือทำลาย มิฉะนั้นจะมีอันเป็นไปในทางที่ไม่ดีต่าง ๆ นานา ดังตอนที่ขุนนายลำเจียกเผลอไปตัดกิ่งต้นกาหลงที่มีเทพสิงสถิต ส่งผลให้มีอาการเจ็บแขน ยกไม้ขึ้นเหมือนเป็นอัมพาต ซึ่งอาการต่าง ๆ เหล่านี้ จะดีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้ทำพิธีขอขมาลาโทษที่ได้ล่วงเกินเทพ ดังความว่า

“ต้นไม้ต้นนั้นะคือต้นกาหลง เป็นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ใครจะมาหักรานทำลายไม่ได้ เพราะมีเทพเฝ้าอยู่” เมื่อ 3 วันก่อน ฉันลงไปในส่วนหลังบ้าน นึกอดูทีระย่นขึ้นมายังไม่รู้ ฉวยมีดขอได้เล่มหนึ่ง ก็เดินลัดกิ่งไม้ใบหญ้าไปเรื่อย ย่ำลักเข้าไปถึงท้ายสวนที่เป็นดงทึบ ๆ จนถึงพุ่มหนึ่งที่เห็นมันรกก็เงื้อแขนขึ้นลัดกิ่งที่ยื่นออกมา พอหวดฉับลงไปเท่านั้นแขนก็เจ็บแปล็บ จนมีดขอกระเด็นหลุดไปจากมือเลย...ตั้งแต่นั้น เจ้าคะ แขนขวาเจ็บปสาบ ๆ อยู่ข้างในแล้วยกไม้ขึ้นเหมือนเป็นอัมพาตอย่างงั้นแหละ”

(หยก นูรพา, 2556: 157, 155)

“หลวงพ่อกับ แล้วจะต้องทำอย่างไรบ้าง เทพท่านจึงจะยกโทษให้ครับ” คุณจำรัสถามนอบน้อม “ต้องทำพิธีขอขมาลาโทษที่ไปจาง้างล่วงเกินท่านนะซี” ... “หลังจากที่หลวงพ่ไปที่บ้านแล้ว รุ่งขึ้นก็ให้อาจารย์เลี่ยมประกอบพิธีขอขมาลาโทษเทพกาหลงให้ หลังไหว้ แขนขาก็ค่อย ๆ กระเดื่องขึ้นทุเลาเจ็บ จนวันนี้ก็หายสนิทเลยเจ้าคะ”

(หยก นูรพา, 2556: 157, 163)

2. โลกทัศน์เกี่ยวกับร่างทรง

โลกทัศน์เกี่ยวกับร่างทรงปรากฏ 2 ประการได้แก่ คุณสมบัติของร่างทรงและบุญกุศลของคนที่เป็นร่างทรง กล่าวคือ คุณสมบัติของคนที่จะเป็นร่างทรงได้นั้นต้องเป็นคนดี อยู่ในศีลธรรม มีความซื่อสัตย์ และต้องมีความพิเศษในตัวคือ สามารถสื่อสารกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ เห็นได้จากตอนที่หลวงพ่อบริ่ร้องถามแม่กาหลงผู้เป็นเทพว่า ทำไมจึงเลือกกำไลเป็นร่างทรง ดังความว่า

“นิกยังงไปชวนหนูกำไลลูกสาวกำนันเสือเป็นร่างทรง”

“เราจะได้เข้ามาช่วยงานของท่านได้เต็มตัวไหมละ จะให้เราปรากฏร่างออกมาในสภาพนี้ได้อย่างไร... แล้วที่เลือกแม่หนูกำไลนะเพราะว่าเป็นคนดี เป็นพรหมจารีและหน้าตาสะสวย ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ เขามีบาร์มีเดิมอยู่ด้วย สัมพันธ์กับเราได้”

(หยก บุรพา, 2556: 121)

ความอีกตอนหนึ่งที่สะท้อนว่า คนเป็นร่างทรงต้องเป็นคนดี รักษาศีล ได้แก่ ตอนที่เพชรสงสัยเรื่องการเป็นร่างทรงของกำไลหญิงคนรัก หมอบุญเพ็งก็ได้อธิบายให้ฟัง ความว่า

“เคยเห็น...แต่ก็สงสัยอยู่ว่าเทพท่านรู้ได้ยังไงว่าใครควรเป็นร่างทรงได้หรือไม่ได้” “เทพท่านจะพิจารณาอย่างถี่ถ้วนครับว่าคนไหนเหมาะสมที่จะเป็นร่างทรงของท่านได้ เช่นว่าคนคนนั้น จะต้องมีความพิเศษที่จะสัมพันธ์กับท่านได้ จะกล่าวว่า มีความผูกพันกันมาก่อนอดีตชาติก็ได้ครับ มาถึงชาตินี้ก็จะให้วามกันละ นี่พูดอย่างชาวบ้าน ๆ เรานะครับ จะได้เข้าใจง่าย ๆ ส่วนใหญ่คนที่จะเป็นร่างทรงมักจะเป็นผู้หญิงพรหมจารี หรือถ้ามีลูกมีผัวแล้ว ก็ต้องเป็นคนที่มีศีลมีสัจย์พอสมควรเป็นได้ทั้งผู้ชายและผู้หญิงแหละ”

(หยก บุรพา, 2556: 194)

ส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับบุญกุศลของคนที่เป็นร่างทรงนั้นปรากฏความเชื่อว่า ผู้ที่ยอมให้เทพมาประทับเป็นร่างทรงเพื่อช่วยเหลือคนอื่น ก็จะได้รับผลบุญจากการช่วยเหลือไปด้วย เพราะร่างทรงเปรียบเหมือนกับสะพานบุญที่ช่วยให้เทพได้มีโอกาสสร้างบุญบารมีด้วยการช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน ดังตอนที่หลวงพ่อบริ่ร้องถามหมอบุญเพ็งว่า

หลวงพ่อบริ่ร้องปรารภขึ้น “แล้วถ้ายอมให้ท่านใช้ร่างโดยดีละ เจ้าของร่างจะเป็นอย่างไรบ้าง?” “ก็ได้บุญได้กุศลร่วมกับท่านที่มาประทับชีรับ เพราะท่านมาโปรดสัตว์พ้นความเจ็บป่วย ความทุกข์ร้อนลำเค็ญต่างๆ เป็นการประกอบกรรมดี เพราะฉะนั้นผู้ที่มีส่วนช่วยก็ต้องได้บุญด้วยเป็นธรรมดา”

(หยก บุรพา, 2556: 248)

โลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนา

โลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนาที่ปรากฏในเรื่องนี้ ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับกฎแห่งกรรมและโลกทัศน์เกี่ยวกับบุญเพสันนิวาส รายละเอียดดังนี้

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับกฎแห่งกรรม

กรรม คือ ผลของการกระทำ ทำสิ่งใดย่อมได้รับสิ่งนั้นกลับคืน และผลกรรมนั้นสามารถส่งผลได้ทันทีในชาตินี้ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า เห็นได้จากตอนที่ผู้หญิงคนหนึ่งพาลูกชายที่ขาสองข้างไม่มีแรงเหมือนคนเป็นง่อยมาหาแม่กาหลงที่ตำหนัก แม่กาหลงได้บอกถึงสาเหตุที่ชายหนุ่มเป็นเช่นนี้เพราะเขาได้ทำร้ายพ่อจนเสียชีวิต ดังความว่า

หญิงวัยห้าสิบปีเศษที่หน้าตามทุกซั่มมอกราบแทนลูกชายแล้วกล่าวเสียงสั่นเครือ “ลูกช้างพาลูกชายมาขอพึ่งเจ้าแม่เจ้าขา” “เรารู้แล้ว” “แข่งขาของลูกชายเป็นยังงี้ไปไม่รู้เจ้าข้า จู๋ ๆ มันก็ค่อย ๆ เปลี่ยนไปเหมือนว่าจะเป็นง่อย” “ตัวมันนั่นแหละรู้ดี” ชายหนุ่มก้มหน้าจูด แม่กาหลงหัวเราะหิ ๆ แล้วเอ่ยว่า “ข้าพุดผิดหรือเปล่าเจ้าหนุ่ม...มันเป็นหลังจากงานเผาศพของพ่อเอ็ง ไซหรือไม่ว่า...บอกซิ” ชายหนุ่มพยักหน้าเชื่อง ๆ “บวชอุทิศส่วนกุศลให้พ่อเอ็งซะ สักเก้าวันก็ได้ไม่ต้องมาก แล้วพอลืมตาอ้าปากได้ก็สร้างเจดีย์องค์น้อย ๆ สักองค์ บรรจุกระดูกพ่อเอ็ง” “รับปากเจ้าคะ...แต่เจดีย์จะให้สร้างไว้ที่ไหนเจ้าคะ?” ผู้เป็นแม่ชักไข่เสียเอง “ตรงที่มันตะพองมันตายนะซี” ไอ้หนุ่มแกล้งก้มหน้าน้ำตาไหลพราก ส่วนแม่ปล่อยโฮ “ไม่ต้องห่วงหรอก เพราะไม่มีประจักษ์พยาน” แม่กาหลงเอ่ยเนิบช้า “แล้วไอ้เกลี้ยงพ่อเอ็งมันเลวชาติจริง ๆ คิดรังแกแม่เอ็งเหลือเกิน ทันทบเป็นตบ ทันท่อยเป็นต่อย ปางตายก็หลายครั้งแล้ว ข้ารู้ว่าวันนั้นเอ็งเฟลอตัวตวัดตื่นไป เพราะมันเงื่อพรั้งจะจามหัวแม่เอ็ง...เอ็งกตัญญูต่อแม่ มันก็ถูกต้อง แต่เขาเป็นผู้ให้กำเนิดเอ็ง บาปเวรจึงสนองเอา สองขากระดูกกระต่ายไม่ได้เอาเอะ เอ็งไปบวชให้เขาเสีย แล้วสร้างที่อยู่ให้ เขาจะได้เลิกระเหเร่ร่อน”

(หยก บุรพา, 2556: 316-317)

2. โลกทัศน์เกี่ยวกับบุพเพสันนิวาส

บุพเพสันนิวาสเป็นความเชื่อเกี่ยวกับคู่ครองว่า “คนที่จะเป็นคู่ครองอยู่ร่วมกันได้นั้นต้องเคยเป็นคู่ครองกันมาแต่ชาติปางก่อน ส่งผลมาถึงชาติปัจจุบันว่า จะต้องมาเป็นเนื้อคู่กันอีกหรือเป็นเพราะได้ทำประโยชน์เกื้อหนุนกันมาในชาตินี้” (จรรยาธัน รัตนกร, 2535: 148) โลกทัศน์เกี่ยวกับบุพเพสันนิวาสที่ปรากฏได้แก่ ตอนที่แม่กาหลงสนทนากับกำไลและเพชรเรื่องที่ทั้งสองกลัวว่าจะไม่ได้ครองคู่กัน เพราะพ่อของกำไลและหวงลูกสาวมาก แต่แม่กาหลงได้บอกกำไลกับเพชรว่า สองคนนี้เป็นเนื้อคู่กันตั้งแต่มาอดีตชาติ ชาตินี้ก็มาเป็นเนื้อคู่กันอีก ความว่า

“เรารู้ เจ้าน่ะกลัวพ่อยิ่งกว่าหนูกลัวแมว...แต่เราจะต้องบอกให้เจ้าสบายใจได้ว่าเจ้ากับเจ้าเพชรนะเป็นเนื้อคู่กันมา ตั้งแต่อดีตชาติ สาบานว่าจะมาครองรักเป็นคู่สุขคู่ทุกข์กันอีกในชาตินี้”

(หยก บุรพา, 2556: 85)

สรุปและอภิปรายผล

โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง มนต์กาหลง ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และโลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนา รายละเอียดดังนี้

โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ พบว่า คาถาอาคมสามารถปลุกเสกสิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดโชคลาภได้ อีกทั้งยังสามารถคุ้มครองบุคคลให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากอันตรายได้ด้วย ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์นี้ เป็นความเชื่อที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสังคมไทย ดังที่จรรยาธน์ รัตนกร (2535: 167) ได้กล่าวว่า คนอีสานเชื่อว่าเวทมนตร์คาถาสามารถอำนวยความสะดวกได้หลายประการ เช่น ช่วยรักษาโรค ช่วยป้องกันศัตรูมิให้ทำร้าย

โลกทัศน์เกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง พบว่าเครื่องรางของขลังเป็นวัตถุศักดิ์สิทธิ์สามารถเป็นที่พึ่งทางใจ ถ้ามีแล้วจะดีแก่ตัว สามารถคุ้มครองป้องกันเจ้าของผู้ครอบครองให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากสิ่งไม่ดีต่าง ๆ แม้จะพกติดตัวหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า เครื่องรางของขลังสามารถช่วยทำให้การเจรจาติดต่อค้าขายประสบความสำเร็จ แต่สิ่งสำคัญก็ต้องเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีในที่สูงและห้ามลบหลู่ หากลบหลู่ต้องมียันเป็นไป โลกทัศน์เกี่ยวกับเครื่องรางของขลังนี้สะท้อนว่า สังคมไทย และคนส่วนใหญ่ยังมีความเชื่อเรื่องนี้อยู่ ดังผลการศึกษาของสง่า พัฒนะชีวะพูล (2538: 164) ที่ศึกษาความเชื่อของชาวชัยภูมิ พบว่า ชาวชัยภูมิมีความเชื่อเกี่ยวกับวัตถุมงคลและเจ้าพ่อพญาแลว่า มีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถช่วยเหลือให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง

โลกทัศน์เกี่ยวกับฤกษ์ยาม พบว่า ฤกษ์ยามเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การประกอบกิจการงานและพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับคน หรือเทพ ประสบผลสำเร็จหรือมีความราบรื่น โดยเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ จำเป็นต้องมีการตรวจหาฤกษ์ วันเวลาที่ตีเหมาะสมก่อน เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ การทำพิธีสู่ขวัญ การออกรถ การเดินทาง ล้วนแต่อาศัยฤกษ์ยามทั้งสิ้น เพราะเมื่อทำในที่ฤกษ์ยามที่เหมาะสมก็จะทำให้พบแต่สิ่งดี ๆ ความสำเร็จได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของทวีศิลป์ โสทธิถาวร และสุภาพร คงศิริรัตน์ (2559: 76) ที่กล่าวถึงความสำคัญของฤกษ์ยามในการประกอบพิธีกรรมสู่ขวัญสัน (คือ พิธีกรรมเรียกขวัญผู้เจ็บป่วยให้กลับคืนสู่ร่างกาย หรือให้ผู้ป่วยมีความสุขสบายหายจากความเจ็บไข้ เป็นการเรียกขวัญเข้าร่างโดยการสั่น พิธีกรรมดังกล่าวนี้จะกระทำเมื่อมีคนเจ็บป่วยอย่างหนักเท่านั้น) ความว่า “วันเวลาในการประกอบพิธีกรรมสู่ขวัญสันนี้ ถือว่าเป็นพิธีที่สำคัญจะต้องหาฤกษ์ยามที่ดีและตรงกับความสะดวกของเจ้าภาพจึงจะประสบความสำเร็จ”

โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ ได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับเทพและโลกทัศน์เกี่ยวกับร่างทรง กล่าวคือ เทพสามารถช่วยดลบันดาลในสิ่งที่ขอให้สำเร็จได้ และสามารถช่วยรักษาอาการเจ็บป่วยได้ สะท้อนให้เห็นว่า คนเราเมื่อมีเรื่องเดือดเนื้อร้อนใจ มีความทุกข์ มักจะแสวงหาสิ่งที่เป็นที่พึ่งทางจิตใจ โดยมุ่งเข้าหาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อเป็นที่พึ่ง เทพจึงเป็นสิ่งที่คนหันมาพึ่งพิง เพราะเชื่อว่าจะสามารถช่วยผ่อนคลายความทุกข์ หรือช่วยดลบันดาลสิ่งที่ตนขอให้ประสบความสำเร็จ ส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับร่างทรงนั้น พบว่าคนที่เทพเลือกมาเป็นร่างทรง ต้องเป็นคนดี มีศีลธรรม มีญาณพิเศษที่จะติดต่อสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ หรือมีความผูกพันกันมาก่อนในอดีตชาติ และการที่บุคคลยอมให้เทพมาประทับร่างถือเป็นการสร้างกุศลให้กับตนเองด้วย นอกจากนี้ยังเชื่อว่า ร่างทรง คือ ตัวแทนของเทพ เป็นเหมือนสะพานบุญที่เทพได้เลือกสรรมาประทับร่าง เพื่อช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนให้บรรเทาทุกข์คลายความเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาพร หงษ์นคร (2539: 335-336) ที่กล่าวถึงความเชื่อเกี่ยวกับร่างทรงของเจ้าพ่อพญาเสือเขี้ยวว่า “คนที่จะ

เป็นร่างทรงได้นั้นต้องเคยมีกรรมที่ผูกพันมาเมื่ออดีตชาติ หากคนที่ปฏิบัติตัวถูกต้องตามกาลเทศะ วิทยุญาณก็จะอยู่ด้วยจนหมดอายุขัย ถ้าหากปฏิบัติตัวไม่เหมาะสมวิทยุญาณของเจ้าพ่อพญาสีเขี้ยวก็จะไม่อยู่ด้วย ทั้งนี้คนที่ยอมเป็นร่างทรงยอมรับว่าเมื่อเป็นร่างทรงแล้วทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น ชีวิตครอบครัวก็ราบรื่นไปด้วย”

โลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนาที่ปรากฏ ได้แก่ โลกทัศน์เรื่องกฎแห่งกรรม และโลกทัศน์เรื่องบุญเพสันนิวาส โลกทัศน์เรื่องกฎแห่งกรรม พบความเชื่อว่า ไม่มีใครสามารถหลีกเลี่ยงผลกรรมที่เกิดจากการกระทำของตนได้ ใครทำสิ่งใดไว้ย่อมได้รับผลในสิ่งนั้น กรรมจะติดตามผู้กระทำและสนองผลอย่างเที่ยงตรง ไม่มีใครหนีพ้นกฎแห่งกรรมได้” (อรพรพร ทองบรรเทิง และสุภาพร คงศิริรัตน์, 2561 : 425) เรื่องการทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่วนี้เป็นหลักพื้นฐานของทุกศาสนา ทุกชาติ ทุกภาษา ทั้งที่เป็นชาวพุทธและไม่ใช่ว่าชาวพุทธล้วนเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาพร คงศิริรัตน์ (2557 : 208) ที่กล่าวถึง ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรมของคนลาวว่า “คนลาวมีความเชื่อเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องกฎแห่งกรรม โดยเชื่อว่าไม่มีใครที่จะหนีกรรมที่ตนก่อได้”

โลกทัศน์เกี่ยวกับบุญเพสันนิวาส พบความเชื่อว่า คนที่เป็นคู่ครองกันนั้น ในอดีตชาติต้องเคยช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาจึงได้กลับมาเป็นเนื้อคู่กันอีกครั้งในชาติปัจจุบัน ความเชื่อเรื่องบุญเพสันนิวาสนี้สอดคล้องกับความเห็นของจรรยา รัตนกร (2535: 167) ที่ว่า “บุญเพสันนิวาสเป็นเรื่องเกี่ยวกับคู่ครอง ...คนที่จะมาเป็นคู่อยู่ร่วมกันนั้นเป็นเพราะเคยเป็นคู่ครองกันมาแต่ชาติปางก่อน ส่งผลมาถึงชาติปัจจุบันว่าจะต้องเป็นเนื้อคู่กันอีกครั้งหรือเป็นเพราะเคยทำประโยชน์เกื้อหนุนกันมาในชาตินี้จึงทำให้เป็นเนื้อคู่กัน”

กล่าวโดยสรุปโลกทัศน์ทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ โลกทัศน์เกี่ยวกับไสยศาสตร์ โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์และโลกทัศน์เกี่ยวกับศาสนาเป็นโลกทัศน์ที่สอดคล้องกับสังคมไทยที่มีลักษณะเป็นพุทธศาสนาแบบชาวบ้าน คือมีการนับถือผี พราหมณ์ และพุทธ ผสมรวมอยู่ด้วยกันได้อย่างกลมกลืน ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อเรื่องผี เป็นความเชื่อดั้งเดิมที่ดำรงอยู่มาก่อนการรับเอาวัฒนธรรมทางศาสนาและความเชื่ออย่างอื่นเข้ามาในดินแดนแถบนี้ (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม, 2527: 8) ภายหลังเมื่อสังคมไทยรับพุทธศาสนาเข้ามา ความเชื่อดั้งเดิมเหล่านี้ก็พยายามต่อรองเพื่อให้คงดำรงอยู่ในสังคมไทยด้วยการปรับ และปนอยู่กับพุทธศาสนา เห็นได้จากการที่แมกหาหลังได้เปลี่ยนสถานภาพจาก “ผี” ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมได้กลายเป็น “เทพ” ประจำต้นไม้ และเข้ามาช่วยสร้างโบสถ์ ทำให้สถานภาพของผียังคงดำรงอยู่ได้ ในขณะที่ยวกันพุทธศาสนาก็ได้ช่วงชิงการปรับเปลี่ยนของความเชื่อดั้งเดิมเหล่านี้มาใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการเผยแผ่พุทธศาสนาโดยผ่านตัวละคร “หลวงตาเปื่อง” ซึ่งเป็นพระสงฆ์ที่ต้องการจะสร้างโบสถ์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการประดิษฐานอย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา ลักษณะการปรับเปลี่ยนดังกล่าวนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยหลายชิ้นที่ได้กล่าวมาข้างต้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การที่โลกทัศน์เกี่ยวกับสิ่งเหนือธรรมชาติยังคงดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย เนื่องจากความเชื่อเหล่านี้ได้ปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกับพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นพลวัต (สุริยา สมุทคุปต์ และคณะ, 2539) ทั้งยังเห็นได้จากการที่หยก บุรพาได้นำเอาโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องของเทพ คนทรงเจ้า ฤกษ์ยาม กฎแห่งกรรม บุญเพสันนิวาส

เครื่องรางของขลัง และคาถาอาคม ผสมกับประสบการณ์ที่เขาพบด้วยตนเอง (หยก บุรพา, 2556: คำนำ) มาสอดแทรกในเนื้อหาของนวนิยายเรื่องนี้ได้อย่างเหมาะสม จึงทำให้นวนิยายเรื่อง มนต์กาลหลงเป็นนวนิยายที่มีความเป็นเหนือธรรมชาติ สอดคล้องกับ ดรีลศิลป์ บุญจรร (2542 : 10) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของผู้เขียนกับโลกทัศน์ว่า “โลกทัศน์เป็นที่มาของแรงบันดาลใจของนักเขียน”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้

1. ควรศึกษาองค์ประกอบของพิธีกรรมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง มนต์กาลหลง
2. ควรมีการศึกษาเรื่องเกี่ยวกับโลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องอื่น

รายการอ้างอิง

- กุสุมา ชัยวินิตย์. (2531). *ศาสนาชาวบ้านในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- จรรยารัตน์ รัตนกร. (2535). *โลกทัศน์ชาวอีสานจากวรรณกรรมคำสอน* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- ดรีลศิลป์ บุญจรร. (2542). *นวนิยายกับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หิรัลศิลป์ โสถถิถาวร และสุภาพร คงศิริรัตน์. (2559). การศึกษาพิธีกรรมการสูกุขัญยล้น ชุมชนตำบล ป่าแดง อำเภอ ขาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุม สัมมนาวិชาการระดับชาติของเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ-วิจัย สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 9*, "พลังมนุษยศาสตร์ พลังสังคมศาสตร์ พลังแห่งความสุขที่ยั่งยืน", วันที่ 24-25 มีนาคม 2559 (น. 72-82). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิตยา กักติบัณฑิต. (2532). *ผลญาภาษิต : การศึกษาเชิงวิเคราะห์* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม. ประจักษ์
- ประภาพิตยากร. (2519). *ประเพณีและไสยเวทวิทยาในขุนช้างขุนแผน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญธรรม.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2544). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.
- ศรีศักดิ์ วลัฒโกตม. (กุมภาพันธ์ 2527). การถือผีในเมืองไทย. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*, 5(4), 7-17.
- สง่า พัฒนาชะวะพล. (2538). *เจ้าพ่อพญาแล : ความเชื่อและพิธีกรรม* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมามณักเขียนแห่งประเทศไทย. (2547). นาม: หยก บุรพา. *รวมบทสัมภาษณ์นักเขียน*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2561 จาก <http://www.thaiwriter.org/interview/yok%20burapa/yok.htm>
- สุตาพร หงษ์นคร. (2539). *ประเพณีพิธีกรรมการเข้าทรงพ่อพญาลีเชื้อของชาวไทยยวนบ้านลีคัว จังหวัดนครราชสีมา* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.
- สุภาพร คงศิริรัตน์. (2557ก). โลกทัศน์เกี่ยวกับผู้นำในภาษิตลาว. *วารสารศิลปศาสตร์* โขง-

สาละวิน, 5(2), 107-136.

สุภาพร คงศิริรัตน์. (2557ข). **โลกทัศน์ของคนลาวจากภาษิต**. พิษณุโลก : ดาวเงินการพิมพ์.

สุภาพร วิสารทวงศ์. (2529). **วรรณกรรมไทยเฝ้าจากตำบลผาซางน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรียา สมทศบุตย์, พัฒนา กิตติอาษา, ศิลปกิจ ตี๋ขันติกุล และจันทนา สุระพินิจ. (2539). **ทรงเจ้าเข้าผี:**

วาทกรรม ของลัทธิผีและวิถีการปฏิบัติของความทันสมัยในสังคมไทย. กรุงเทพฯ:

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

หยก บุรพา. (2556). **มนต์กาหลง**. กรุงเทพฯ : แสงดาว.

อรรถพร ทองบรรเทิง และสุภาพร คงศิริรัตน์. (2561). วิเคราะห์โลกทัศน์เหนือธรรมชาติที่ปรากฏใน
องค์ประกอบของนวนิยาย เรื่องพรายพรหม ของรอมแพง. **วารสารรมยสาร**, 16(1), 417-432.